

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10So/7/2017
Identifikačné číslo spisu: 7014200002
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7014200002.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľa O. A., nar. XX. mája XXXX, bytom M., zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Antolom, so sídlom Zbojničná 12, Košice, proti odporkyni Sociálnej poisťovňa - ústrediu, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. 314-1/2012-BA zo dňa 09.01.2012 o úrazovú rentu, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 20Sd/98/2016-42 zo dňa 30. novembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 20Sd/98/2016-42 zo dňa 30. novembra 2016 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporkyne č. 314-1/2012-BA zo dňa 09.01.2012, ktorým rozhodla, že navrhovateľ, ktorý utrpel poškodenie zdravia v dôsledku choroby z povolania zistenej dňa 19. augusta 2008 podľa § 83 a § 88 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) nemá nárok na úrazovú rentu.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v konaní mal preukázané, že navrhovateľovi bola priznaná choroba z povolania na základe Hlásenia choroby z povolania vystavenom Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie FN L. Pasteura Košice zo dňa 21.06.2005 s dátumom priznania 21.10.2004 ako choroba z vibrácií - ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené vibráciou. Ako organizácia, kde choroba z povolania vznikla, je v Hlásení označený Pavol Siman, Muránska Zdychava č. 37, IČO: 32963769. V čase prvého zistenia choroby z povolania (19.08.2004), ako aj v čase jej hlásenia teda navrhovateľ podnikal a pracoval v podmienkach, za ktorých vzniká choroba z vibrácií.

Vzhľadom na to, že samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO), ktorou bol navrhovateľ od roku 1995, aj v čase zistenia choroby z povolania, nie je na účely úrazového poistenia zamestnancom podľa § 4 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, ale ani zamestnávateľom podľa § 7 zákona a nespadá do osobného rozsahu úrazového poistenia podľa § 16 zákona, navrhovateľ nespĺňa podmienky pre priznanie úrazovej renty. Súd preto dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne je vecne správne a bolo vydané v súlade s príslušnými právnymi predpismi.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 2501 ods. 2 v spojitosti s § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnému navrhovateľovi nepriznal ich náhradu.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním s návrhom, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporkyne zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania.

Má za to, že pre správne a objektívne posúdenie veci má byť rozhodujúcou skutočnosť, že navrhovateľ mal poškodené zdravie už v čase, keď bol zamestnancom v š. p. Lykotex Revúca, kde pracoval za podmienok, za ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/36/98, podľa ktorého pre určenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania v zmysle § 190 ods. 3 Zákonníka práce je rozhodujúcou skutočnosťou čas zistenia choroby z povolania. Má za to, že ak zamestnanec od vzniku choroby z povolania do jej zistenia pracoval u viacerých zamestnávateľov, z hľadiska určenia zodpovednosti toho - ktorého zamestnávateľa za škodu v súvislosti s touto chorobou je ďalej rozhodujúce, či sú uňho objektívne dané podmienky, z ktorých zistená choroba z povolania vzniká. V danom prípade by mal preto navrhovateľ ako SZČO niesť zodpovednosť za chorobu z povolania v rozsahu 15 % a firma Lykotex š. p. v rozsahu viac ako 85 %. Keďže tento štátny podnik už zanikol, zodpovednosť sa prenáša na štát.

Ďalej poukázal na skutočnosť, že zamestnávateľ zodpovedá za škodu vzniknutú pri pracovnom úraze a za škodu spôsobenú chorobou z povolania, ak je tu príčinný vzťah medzi škodou a pracovným úrazom, prípadne chorobou z povolania, pričom ide o objektívnu zodpovednosť. Krajský súd sa obmedzil iba na konštatovanie, že navrhovateľ bol v čase priznania choroby z povolania SZČO, opomenul však posúdiť správnosť rozhodnutia odporkyne v časti navrhovanej delby náhrady za škodu, teraz úrazovej dávky. Poprel existenciu prípustnej delenej zodpovednosti každého zo škodcov. Povrchné, nedostatočné odôvodnené a teda nepreskúmateľné rozhodnutie odporkyne neobsahuje posúdenie obsahu lekárskeho správ a kvalitu hygienického prešetrovania pracoviska, takže odporkyňa nevyklúčila poškodenie zdravia navrhovateľa vo firme Lykotex Revúca š. p. a z týchto hľadísk vec neposudzoval ani krajský súd.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že v celom rozsahu súhlasí s právnym názorom krajského súdu uvedeným v napadnutom rozsudku a zotrváva na svojom právnom názore vyslovenom v preskúmanom rozhodnutí. Pre posúdenie nároku navrhovateľa na úrazovú rentu považovala za rozhodujúcu skutočnosť, že podľa priebehu trvania zamestnania uvedených v informačnom systéme Jednotný výber poisťovní Sociálnej poisťovne je navrhovateľ prihlásený od 5. mája 1999 ako SZČO. Od uvedeného dátumu až do 27. októbra 2009 navrhovateľ nemal postavenie zamestnanca podľa § 4 ods. 3 zákona a nemal ani postavenie fyzickej osoby podľa § 17 ods. 2 zákona, na ktorú sa podľa zákona vzťahuje úrazové poistenie, preto mu nevznikol nárok na žiadnu dávku z úrazového poistenia. Navrhovateľove zdravotné problémy nemajú vplyv na právne posúdenie uplatneného nároku, ktoré vychádza z § 195 ods. 4 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, nakoľko podľa tohto ustanovenia pre určenie zodpovednosti, ktorý zamestnávateľ zodpovedá za škodu vzniknutú zamestnancovi chorobou z povolania, je rozhodujúci čas zistenia tejto choroby a nie čas jej vzniku, preto posledný zamestnávateľ je zodpovedný za chorobu z povolania bez ohľadu na intenzitu a čas rizikového pôsobenia na zdravie zamestnanca. Aj na Hlásení choroby z povolania z 21.06.2005 je ako organizácia, kde choroba z povolania vznikla uvedený sám navrhovateľ. Ani predstava navrhovateľa o delení zodpovednosti za chorobu z povolania - 15 % navrhovateľ a 85 % š. p. Lykotex Revúca, nemá oporu v zákone, nakoľko Zákonník práce nepozná delenú zodpovednosť za vznik choroby z povolania. Zodpovedným subjektom

za vznik choroby z povolania, ktorá bola zistená dňa 19. augusta 2004, je sám navrhovateľ. Právny stav prípadu navrhovateľa je jednoznačný a nesporný, pretože otázka zodpovednosti za škodu spôsobenú chorobou z povolania vychádza z § 195 ods. 4 Zákonníka práce a úrazové poistenie sa na SZČO nevzťahuje, preto nemohol byť navrhovateľovi priznaný nárok na úrazovú rentu.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhla, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu ako zákonný a vecne správny potvrdil a navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok je vo výroku vecne správny; preto ho po preskúmaní opodstatnenosti odvolacích dôvodov postupom podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 24.01.2018 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli a internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk) najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 83 zákona č. 461/2001 Z. z., poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

Podľa § 16 zákona č. 461/2001 Z. z., povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu, v štátnozamestnaneckom pomere, v členskom pomere, ktorého súčasťou je aj pracovný vzťah k družstvu, v služobnom pomere okrem fyzickej osoby, ktorá je sudca alebo prokurátor alebo ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť, ktorou je výkon verejnej funkcie podľa osobitných predpisov. Povinne úrazovo poistený je aj ústav na výkon väzby a ústav na výkon trestu odňatia slobody, ktoré plnia povinnosti zamestnávateľa podľa osobitného predpisu pre fyzickú osobu vo výkone väzby a pre fyzickú osobu vo výkone trestu odňatia slobody, ak sú zaradené do práce.

Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 461/2001 Z. z., nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

Podľa § 195 ods. 4 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Choroby z povolania sú choroby uvedené v právnych predpisoch o sociálnom zabezpečení (zoznam chorôb z povolania), ak vznikli za podmienok v nich uvedených.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporokyne č. 314-1/2012-BA zo dňa 09.01.2012, ktorým rozhodla, že navrhovateľ, ktorý utrpel poškodenie zdravia v dôsledku choroby z povolania zistenej dňa 19. augusta 2008 podľa § 83 a § 88 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) nemá nárok na úrazovú rentu.

V konaní nebolo sporné, že navrhovateľovi bola priznaná choroba z povolania; v spise sú založené dve Hlásenia choroby z povolania vystavené Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Košice, obe pod č. 101/2004 a s dátumom prvého zistenia choroby 19.08.2004. Líšia sa dátumom vystavenia: 1. hlásenie je z októbra 2004 a je v ňom označená choroba z vibrácií - ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené vibráciou (zaradená pod pol. 28 v Zozname chorôb z povolania uvedenom v Prílohe č. 1 k zákonu o sociálnom poistení) s dátumom priznania 27.10.2004, 2. hlásenie je z júna 2005 a je v ňom označená choroba z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín - ochorenie kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín (zaradená pod pol. 29 v Zozname chorôb z povolania

uvedenom v Prílohe č. 1 k zákonu o sociálnom poistení) s dátumom priznania 21.06.2005. V oboch Hláseniach je ako organizácia, kde choroba vznikla, označený navrhovateľ ako SZČO (s uvedením IČO). Ten bol od 5. mája 1999 samostatne zárobkovo činnou osobou s predmetom podnikania o. i. pilčičke práce a približovanie dreva, teda nesporne pracoval za podmienok, za ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. O žiadosti navrhovateľa na priznanie úrazovej renty rozhodla odporkyňa pôvodne rozhodnutím č. 222-4863/2007 zo dňa 20.09.2007, ktorým navrhovateľovi nepriznala nárok na úrazovú rentu v dôsledku choroby z povolania s dátumom prvého zistenia dňa 19. augusta 2004. Navrhovateľ proti tomuto rozhodnutiu nepodal opravný prostriedok, preto nadobudlo právoplatnosť dňa 5. novembra 2007.

Dňa 15.12.2011 si navrhovateľ uplatnil ďalšiu žiadosť o úrazovú rentu z dôvodu choroby z povolania zistenej dňa 19.08.2004, a to na základe Hlásenia choroby z povolania vystaveného Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Košice v októbri 2004 s dátumom prvého zistenia 19.08.2004 a dátumom priznania 27.10.2004, v ktorom - ako už bolo uvedené, je ako organizácia, kde choroba z povolania vznikla, označený navrhovateľ ako SZČO (s uvedením IČO). O tejto žiadosti odporkyňa rozhodla preskúmaným rozhodnutím z 09.01.2012 tak, že navrhovateľ nemá na úrazovú rentu nárok, pretože nespĺňa zákonné podmienky nároku podľa § 88 v spojení s § 83 zákona o sociálnom poistení. Vychádzala pritom zo skutočnosti, že v čase zistenia choroby z povolania (19.08.2004) navrhovateľ ako SZČO nemal postavenie zamestnanca ani postavenie fyzickej osoby, na ktorú by sa vzťahovalo úrazové poistenie. Z citovaného ustanovenia Zákonníka práce, na ktoré poukazuje aj navrhovateľ, nesporne vyplýva, že pre určenie zodpovednosti zamestnávateľa je rozhodujúci čas zistenia tejto choroby a nie čas jej vzniku. Napokon takýto právny názor bol vyslovený aj v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo/36/98, na ktorý odkazuje navrhovateľ v odvolaní, a v ktorom sa konštatuje, že „Pre určenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania v zmysle § 190 ods. 3 ZP je rozhodujúcou skutočnosťou čas zistenia choroby z povolania“. Nakoľko v čase zistenia choroby z povolania navrhovateľ pracoval ako samostatne zárobkovo činná osoba (čo nebolo sporné), zodpovedným subjektom za jej vznik je sám navrhovateľ, preto mu s odkazom na ustanovenie § 195 ods. 4 Zákonníka práce nemohol byť priznaný nárok na úrazovú rentu pre nesplnenie zákonných podmienok.

Odvolací súd na základe uvedeného zhodne s krajským súdom považuje rozhodnutie odporkyne za zákonné, preto rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2, § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo odporkyňa na ich náhradu nemá zákonný nárok a navrhovateľ nebol v konaní úspešný.

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.